

Светлана Шетаковић

Институт за књижевност и уметност, Београд
svetlana.seatovic@gmail.com

ТРАДИЦИЈСКА ЛИНИЈА У СРПСКОЈ ПОЕЗИЈИ ОД ВОЈИСЛАВА ИЛИЋА ДО ИВАНА В. ЛАЛИЋА. ДВА БЕОГРАДСКА ПЕСНИКА

Сажетак: У раду се указује на модернизовану традицијску линију у српској поезији која се развија у 20. веку од Војислава Илића преко Јована Дучића до Ивана В. Лалића. Посебна пажња посвећена је амбијенту Београда који се може пратити у делу два рубна песника на почетку и крају 20. века: Војислава Илића и Ивана В. Лалића. Унутрашњом компарацијом ових песника у раду се анализирају мотиви, теме и версификаторске иновације у српској поезији 20. века.

Кључне речи: модерна поезија, традиција, Београд, унутрашња компарација.

Поезија Војислава Илића отвара ново поглавље у развоју српског песништва, које је обележено одликама парнализма и симболизма. Песник на граници векова и две епохе, реализма и модерне, био је несумњиви покретач и иноватор модерне српске поезије 20. века. Први песник који је препознао иновативност Илићеве поезије био је Јован Дучић. Никоме Јован Дучић није дуговао више него Војиславу Илићу на почетку песничког пута, и због тога његов „Споменик Војиславу“ из 1901. године стоји као манифестни програм српских симболиста. За Дучића је Илић био „учитељ Форме“, и то је језгро најраније фазе његовог песништва. Мада ће се Дучић, у тематском и мисаоном погледу, развијати

далеко више од Илића, смисао за форму стиха, строфу, ритам и мелодију остаће сигуран траг и најјачи облик илићевске баштине у његовом делу. У песми „Лепид“, објављеној 1876. године, Војислав Илић, београдски песник без икаквих директних веза са Херцеговином, објављује песму која је експлицитна подршка устанку у овом крају. Песма је прожета идејама интеграције српског народа, ослобођења и повезивања са Кнежевином Србијом. Нажалост, кнез Милан Обреновић је из политичких разлога отказао помоћ Херцеговцима у устанку, како би избегао рат са Турском. У песми је Лепид вероватно краљ Милан, који је осудио на смрт младу девојку, што је метафора Херцеговине, за којом жали и сам Лепид. Брат Војислава Илића Драгутин Илић исте године, у часопису *Јавор*, објављује песму са истом темом, позивајући у помоћ устаничкој браћи у Херцеговини. Кућа Илића, у којој су били стални гости Змај, Ђура Јакшић, Љуба Ненадовић, Матија Бан, Лаза Костић, изнедрила је породицу интелектуалаца, политичких радника, а веома дуго и опортуниста обреновићевске власти, али свакако великих славенофила. На трагу славенофилства, интегралне идеје српског културног простора, али и зачетника лепе песничке форме, сусрећу се Јован Дучић, његово Требиње, Херцеговина и дело Војислава Илића. Дакле, много је шири контекст веза између Војислава Илића, па и породице Илић, са Херцеговином, и није сасвим случајна ни Дучићева окренутост овом песнику – који је за њега био „учитељ Форме“, али и јака веза са подршком родном простору. Мада је прва песма Војислава Илића „Лепид“ имала политичку позадину, како је то приметио и Милорад Павић, носила је „све мане свог узора“, мислећи овде на Змаја и романтичарске баладе. Ипак, Илић је свој песнички развој усмерио у другом правцу: ослободиће се одлика омладинске школе и, како закључује Милорад Павић:

Ниједан домаћи песник неће Илићу више послужити као узор. Ускоро ће он то бити другима (Павић 2005: 29).

Одбацујући поезију Ђуре Јакшића, а потом и пародирањем Змајевих стихова Илић креће сасвим новим путем, који ће бити и ток модерне српске поезије у 20. веку. Нови репертоар – античка митологија, поезија, римска и хеленска историја, смисао за савршенство античког вајарства, идеал фигура којој ће тежити парнасовци – код Војислава Илић били су последица постојања богате кућне библиотеке и утицаја оца Јована, који је био професор историје и филозоф по образовању. Тако ће кућна библиотека и породично образовање одиграти једну од најважнијих улога у формирању песника Војислава Илића (као што ће то, уосталом, бити случај и са Миланом Ракићем или Милутином Бојићем; мада је Бојић био пореклом из занатлијске породице, неговање културе и кућних библиотека било је један од најважнијих извора за ове песнике који су одрасли у Београду, али чије примарно образовање и развој потичу управо из породичних кругова).

Од осамдесетих година кућа Илића била је једини књижевни салон у Београду и место културног и политичког сусретања најважнијих личности тога доба. Илићево класицистичко усмерење испољавало се кроз античке теме и мотиве, историјске и митолошке теме и увођењем хексаметра, који је прилагођавао особинама нашег језика. Управо ту налазимо основни репертоар тематског, мотивског и метричког модела који је оставио трага најпре на раној поезији Јована Дучића, Алексе Шантића, а у послератном периоду најинтензивније на поезији Ивана В. Лалића – и у обнови хексаметра и у дубоком репозиторијуму античких јунака и митских бића, укључујући и наведене или прикривене цитате и алузије на песнички опус Војислава Илића.

Како је приметио Милорад Павић, Илићев класицизам могао би да се дефинише на неколико нивоа:

[...] Војислав Илић има много више класицистичких тема него правих додира са античком књижевношћу. Обнова класике коју је он извршио у нашој литератури крајем века ослања се исто толико на историју, митологију и европски класицизам, тачније на европске новије писце који су гајили класичарске теме, колико на праву класичну књижевност. Ипак, у читавој овој обнови, форма несумњиво долази непосредно из класичне књижевности (Павић 2005: 270).

Дакле, поред већ познатих тема класицистичке књижевности, и према Павићевим истраживањима најаутентичнија веза са антиком налази се управо у формирању хексаметра, тј. псеудохексаметра, како је тај стих већ дефинисан у досадашњој литератури. Павић у анализама тврди да Илић није познавао језик античких писаца, али је:

[...] показао велику моћ интуитивног наслућивања песничких вредности, и ослањајући се више на инстинкт него на поуздана знања о античкој књижевности, дао је класичарску поезију духом сасвим блиску античкој, а квалитетом драгоцену за наше песништво (Павић 2005: 272).

Најјачи утицај Војислава Илића видимо већ у периоду модерне, у поезији Јована Дучића, Милана Ракића, Алексе Шантића, а потом и у послератном модернизму, који ће најбољи и најјачи утицај, као јасну развојну линију модерног класицизма, испољити у поезији Јован Христића и наслеђу Ивана В. Лалића. Милорад Павић, најистрајнији Илићев тумач и приређивач *Сабраних дела*, пише:

У сваком случају, генерација која данас пише и мисли о Војиславу Илићу донела је неке битне про-

мене у гледању на овог песника. Веома је битно да су та нова поимања Илићевог места у нашем песништву везана и за проблеме стварања наше модерне поезије. [...] Тако се зна да је Илић у библиотеци имао поред осталог књигу објављену у Паризу 1891, која је давала увид у симболистичке тенденције француске поезије (Павић 2005: 180).

Јован Дучић пише „Споменик Војиславу“ истичући да су београдске госпођице откупиле бисту овог песника од вајара Јована Пешића, 1904, и поставиле је на Калемегдану, доказујући тиме да само „[...] жене имају за љепоту једно чуло више него ми, приступачнију душу, тања осјећања“. Илићев следбеник у формалном и делом тематском погледу, Јован Дучић истиче како су жене више волеле Ламартина него Виктора Игоа, закључујући: „[...] оне [госпођице] су га нашле интуицијом која је често јача и поузданија него наша анализа“ (Дучић 2001: 205). Дучићев однос према Војиславу Илићу је експлицитан у парнасистичким идејама ларпурларта и лепоте ради саме лепоте, коју је, према Дучићевим речима, у српској поезији открио само његов песник претходник:

Војислав је волио Љепоту изнад свега и она је била цигла његова инспирација. Он је пјевао оно што је снијевао, а не оно што је доживљавао. [...] Шта Војислављево књигу нарочито одликује, то је што је свака стварчица у њој, као какав златарски посао, дорађена скрупулозном пажњом, пажњом коју бисмо могли назвати савјесним поштењем једног умјетника (Дучић 2001: 206).

У наставку Дучић ће казати да Војислав није наш највећи пјесник, али јесте, „извјесно, наш најљепши пјесник“. Наводећи неколико песама он издваја „Дарове неба“ и „Песника“; за Дучића су те песме оне које би нас најбоље представиле странцима, иако бисмо ми данас свакако одабрали неке друге, као облик наше репрезентативности. Међу-

тим, те песме су, према Дучићевом мишљењу, баш оне које би нас

[...] представиле као једно интелигентно племе, отмено, и које има неколико вијекова цивилизације, које живи друштвеним животом великих градова, и које је случајно на Оријенту (Дучић 2011: 207).

Упркос томе што Војислав није видео Запад, он је за Дучића био „западник“, што је за њега те 1901. године било највиша могућа врлина. У том тренутку за њега је веома важно то што Војислав нема „османлијског севдаха“, који се уградио у наш темперамент и језик. Дучић је закључио:

Војислав није имао тога османлијског севдаха који је остао у нашем темпераменту и језику као траг једне немиле и антипатичне прошлости – и који је српском племену много већма стран него макар шта западњачко: јер у цијелој својој прошлости српско је племе гледало према Западу или, најзад, према једном Истоку који није онај у коме је тај севдах рођен. Војислављев је исток био више будистички и брамански него мухамедански (Дучић 2011: 207).

У поезији Војислава Илића Дучић цени форму, и ту је његов осећај и имагинација. Више од сто година касније сложићемо се са Дучићем да је Војислав велики песник форме, али деликатна душа, човек нијансе и нових осећања, која су дошла са симболистима. За Дучића, Војислав је био „пјесник облика и учитељ Форме“, а истовремено је показао све предности нашег српског језика, „мелодиозност и еластичност“.

Потоњи наследник Војислава Илића записаће реченицу која би могла да отвори и тему утицаја и формирања модерне српске поезије:

[...] смисао за Форму који је Војислав унио први не само у нашу поезију него уопће у нашу књижевност,

то је његово дјело које вриједи можда више него његова књига. Дуго ће многи наш артиста носити срећан утјецај овога ванредног писца. Војислав се са тијем смислом јавио у једно пресудно и блиједо доба (Дучић 2011: 210).

За Дучића ни тог тренутка, а ни за нас данас, није сасвим јасно зашто Војислав није извршио утицај на приповедаче своје епохе. Можда је одговор у томе што је Војислав Илић наш први песник града и смисла за артифицијелан израз. Ту је Дучић био сасвим у праву: са дистанце минулог века видимо да су приповедачи савременици Војислава Илића били усмерени на рурални амбијент, да тек прве приповетке Лазе Лазаревића и Симе Матавуља уводе амбијент града, простор београдских улица. Војислав Илић је и због свог грађанског порекла остао усамљен међу савременицима, али је поставио темељ једне нове и модерне линије српског песништва, која је данас за нас традицијска линија урбаних мотива, тема и самотности коју доноси „велики“ град. Тако се развија поезија града, али пре свега Београда – од Војислава Илића до Ивана В. Лалића, и савременог београдског песника Слободана Зубановића. За Дучића је доказ урбаности сазнање да су београдске госпођице пре свих препознале лепоту Војислављеве поезије, а уверен је да је то „[...] Љепота независна од времена и околине, Љепота која је ведрa, лака, опћа, она Љепота која је свагда млада и лијепа“. Ту лепоту и сталну ведрину поезије налазимо у поезији Војислава Илића, у Дучићевим стиховима усмереним на лепоту форме сонета, дескриптивним сликама, али и у стиховима Алексе Шантића. На дубоку везу тихог Шантића и Војислава Илића указао је Ранко Поповић,¹ отварајући тиме још једно поље утицаја поезије овог београдског песника. Није сасвим лако пратити утицај Илићеве поезије на нашу модерну јер се она развијала убрзано и са великим версификаторским иновацијама. Ипак, пе-

1 Видети: Поповић 2003, 269–279.

риод авангарде као да сасвим губи везу са наслеђем овога песника, а тек друга половина 20. века – у поезији и научним анализама – враћа поглед уназад, ка Илићу. Најкрупнији научни корак учинио је Милорад Павић када је приредио *Сабрана дела* (1961), а потом монографију *Војислав Илић: његово време и дело, хроника једне њесничке породице* (2005), а ту је и зборник радова *Породица Илић у српској књижевности*, 2003.

Веома деликатна и песнички изграђена релација успоставља се између Војислава Илића и Ивана В. Лалића.² Пред читаоцима Лалићеве поезије нашле су се бројне интертекстуалне референце, нарочито у ранијим Лалићевим збиркама, сабраним под именом *Време, вајре, вршови*, а потом у збиркама *Страсна мера*, *Писмо*, док у последњој збирци, *Четири канона*, све алузије везане за Београд носе печат поезије и дела Војислава Илића. Однос Илића и Лалића могао би се представити и као однос песника и песничког претка – по структури стиха, склоностима као чврстим формама, обнови хексаметра или псеудохексаметра, али и посебном облику формирања песничких циклуса.

Иван В. Лалић у песми „Војислављев врт“, у збирци *Страсна мера*, први пут јасно указује на свог песничког претка. Већ у првом стиху Лалић курзивом истиче Илићев стих: „Чуј како јауче ветар кроз пусте пољане наше“, из песме „У позну јесен“. Потом следе асоцијације на место Илићеве куће и врт као симбол филозофских и уметничких сусрета:

И око угла Таковске и Далматинске
Улице, где некада песников био је врт,
Сада избрисан, сведен на две анонимне зелене
мрље
Са обе стране зида Ботаничке баште
(Лалић 1997а: 80)

2 О односу Лалићеве и Илићеве поезије и интертекстуалности писали смо опширније у: Шеатовић Димитријевић 2004.

Уводећи Војислава Илића као тему, асоцијацију, његову поезију у облику цитата, Лалић у *Страсној мери* овом песмом отвара и низ античких мотива врта, времена, простора, ветра и београдских урбаних тачака. Два београдска песника сретће се на угловима улица и у звуку кошаве, која увек јасно и недвосмислено асоцира на овај град на ушћу две реке. Простори вечности приписују се управо ветру као једном од симбола Београда – у њему увек „дува промаја“. Ветар је тај који памти изгубљено време, простор врта и Лалићеву вечну тему „убрзања времена“. Однос средишта и просторних координата несумњиво указује на златни пресек античких фигура у најдубљем подтекстном слоју Лалићеве песме, алудирајући на везу са Илићем:

Ал ветар памти врт, памти младицу, сада
Стасалу у стару крошњу иза зида –
То време, убрзано, разграђује распоред
Неких вољених слика, што ипак пробијају ваздух
Као водени жиг ову хартију.

Шта се може

Супротставити убрзању? Статичност средишта
Које се мора изабрати. Да испеваш неку
Химну векова шавних, мораш да станеш
И пустиш да спровод пролази: то је искуство
Песника; искуство изузимања,
а ипак у страсној мери

(Лалић 1997а: 80)

Лалић у есеју о Војиславу Илићу тумачи модел формирања песничких слика који је и њему веома близак:

Слике су код Војислава Илића пажљиво тражени и тачно нађени – да употребим Елиотов израз – објективни корелативи емоција. Релативна ограниченост скале тих емоција, као и превага молских тоналитета у превасходно елегичном звуку Војислављеве поезије, не умањује ни емоционални интензитет, ни обиље изражених нијанси и мајсторских танчина (Лалић 1997б: 39).

Трагајући за феноменом „Химне векова“ Лалић овом алузијом и цитатом наслова Илићеве песме призива цео асоцијативни корпус цитата песама, стихова и културолошких и других облика личног памћења песника. Лалић „искуство песника“ уводи као један од важних елемената који су одредили Илићеву поезију, али и извора на које ће се и сам модерни песник ослањати. Мада на трагу елиотовског синдрома „традиције и индивидуалног талента“, Лалић веома јасно указује на емоцију која је искуствени доживљај оба песника, и која ће бити потка свих осталих песничких и културолошких асоцијација. Стога алузије у песми „Војислављев врт“ нису пуки омаж неком београдском песнику, већ суштинско ослањање на књижевну традицију и биографске аспекте који су одредили песнички развој песника претка. Лалић је у низу интервјуа и есеја истицао да се поезија данас не може писати без свести да су пре вас писали Војислав Илић, Дучић или Ракић. Према Илићу Лалић је гајио изузетно поштовање и као претходнику и зачетнику строге форме и античких мотива и тема. За Лалића ће то бити и медитерански наноси култура, и један много шири и дубљи спектар, који траје од антике, преко Византије, која је најдуже сачувала све трагове античке филозофије и уметности. Лалић у песми „Војислављев врт“ слаже наносе биографског, песничког и античког поимања времена и простора. Преузимајући Илићев елегични тон Лалић сада, са тугом модерног београдског песника, пружа поглед ка том вечно несталом врту и веома рано преминулом песнику. Парафразом „И пустиш да спровод пролази“, на стих из песме „У позну јесен“, Лалић компонује сложене песничке слике у којима је Илићева поезија, као и лични песников живот, подстрек за питање: „Шта се може / Супротставити убрзању“. Војислав Илић као песник и метафора прераног пропадања у Лалићевој песми постаје синоним универзалности у којој нема постојаног времена и простора. Упркос расулу света он се и обнавља и убрзава управо на

углу Таковске и Далматинске, где се обнавља и један врт, а и хришћански симболи тајне вечере са вином и хлебом:

[...] ломиш исти хлеб, сипаш исто вино,
Невидљив међу сенима, но ништа мање стваран –
Ветар њуши стихове у ваздуху
Над разореним вртом, као ајкула крв –
Свет се обнавља негде на пресеку тог врта
И ове реченице

(Лалић 1997а: 80)

Лалић ће у своје стихове уносити топониме Београда, па ће после Таковске и Далматинске бити, у последњој књизи *Четири канона*, и мотиви вртова, Авале, Котеж Неимара у Петој песми Првог канона: „...А јутра су од магле / И росе на краткој трави вртова иза кућа / На Котеж Неимару“. Потом у алузијама на Београд у Првој песми Првог канона: „Месец је над Београдом, и опада лишће / У ноћи без ветра“, или: „Месец је над Београдом, тек изгрејао и још крњ“. У *Четири канона* наћи ћемо исте мотиве времена и простора као у „Војислављевом врту“: време, врт, ветар. У Првој песми *Четвртој канона* Лалић се низом алузија и асоцијација враћа на Војислава Илића, са низом мотива који указују на опасности политичких прогона, сумње као основе модерног мишљења, али и античке филозофије:

[...] а и данас свуда по Србији
Штекће лисица гладна и вихор пољаном пуше,
Као код Војислава, да душу му песничку простиш
Јер сумњао је, раб твој Војислав, послушкујући бруј
Химне векова тавних у бучању мора
(Лалић 1997а: 217)

Циклусом „Хексаметри“, у збирци *Писмо*, Лалић се ослања на Илићев псеудохексаметар, и обновом овог метричког обрасца античке књижевности указује на своју везу са Илићем и антиком. С друге стране, облици циклуса и циклусотворних модела представљају дубљу везу која се успоставља из-

међу ова два песника. Поред тога, мотиви Београда и урбаног простора такође везују ова два аутентична песника који су одрасли у образованим породицама чије библиотеке и образовање остављају неизбрисиве трагове у њиховим песничким опусима.

Процес формирања песничких циклуса³ у модерној српској поезији видимо у традицији циклизације мањих и већих песничких целина, која почиње са „Исповести“ Војислава Илића. Олга Елермајер Животић прва је анализирала Илићеву „Исповест“ и навела да је реч о првом песничком циклусу у српској поезији. То је сасвим тачно, осим ако у обзир узмемо и моделе средњовековних песничких циклуса који су, истина, изграђени на сасвим другим поетичким одликама у односу на одређене облике стварања циклусних целина. Олга Елермајер Животић закључује:

Својим делом *Исповести* Илић је први свесно конципирао циклус као надређену целину на основу односа еквиваленције између појединачних релативно самосталних текстова. [...] Прихватањем Илићевог модерног поступка циклизације, и под утицајем француских симболиста, у српској књижевности ће се почетком 20. века појавити лирски циклуси високе уметничке вредности, као што су *Посмртине њочасџи* (1908) Симе Пандуровића, *Ушћољене душе* (1911) Владислава Петковића Диса, „На Косову“ (1912) Милана Ракића и „Јадрански сонети“ и *Песме љубави и смртџи* Јована Дучића (Елермајер Животић 2003: 206).

Ми се не бисмо сложили са Елермајер Животић да су *Посмртине њочасџи* Симе Пандуровића циклусна целина, као што ни Дисове *Ушћољене душе* нису облик који се може прихватити као збирка-циклус. Ракићев циклус „На Косову“ специфична

³ Видети опширније о процесу формирања циклуса и циклизације у модерној српској поезији у: Шеатовић Димитријевић 2014.

је тематски организована целина песама повезаних идејом ослобођења Косова, и низом топонима и симболичких имена која чине суштину косовских манастира и најлепших ликова нашег фреско-сликарства (Симонида).

Циклус „Исповест“ чине 32 катрена; настали су 6. 11. 1883, након гушења Тимочке буне, као одјек на репресивну владавину Милана Обреновића. Песма је објављена 1885. у *Сѣражилову*, под називом „Мисао“, а потом у *Јавору* 1888, под насловом „Посланица другу Јосифу Маринковићу“. Све верзије и материјалне грешке накнадно је разрешио Милорад Павић у коментару уз прву књигу *Сабраних дела* Војислава Илића. Тако традицијску линију у развоју модерне српске поезије од краја 19. века видимо у низу песника који ће стварати циклусне целине, од циклуса песама до збирки, и на крају до циклизације опуса. Најпре је ту Јован Дучић, са циклусима „Јадранских сонета“ везаних сонетним обликом, затим његови метафизички циклуси „Јутарње“, „Сунчане“ и „Вечерње“ песме; потом долази *Пет* односно *Седам лирских крујова* Момчила Настасијевића, у периоду авангарде; онда циклусне структуре у целокупном опусу Васка Попе и Ивана В. Лалића. Војислав Илић је, дакле, претеча и творца првих облика циклуса и циклусних структура у модерној српској поезији, која је врхунац ових макроцелина нашла у чврстој циклизацији целог опуса Васка Попе и унутрашњој организацији која се постепено развијала у опусу Ивана В. Лалића. Врхунац Лалићеве циклусне структуре је збирка *Четири канона*, која се на различите начине односи – кроз облике алузија и цитата – према поезији Војислава Илића, али и према зачецима циклусних целина. Осим Попиних и Лалићевих циклусних целина треба навести и збирку *Тражим њомиловање*, која је облик интертекстуалности, али и циклусне структуре према којој она наставља традицијски лук од Војислава Илића до савременог доба.

Према темама класицистичког и античког наслеђа, први песници који су баштиници Илићевог тематског и ритмичког корпуса ослоњеног на античко порекло јесу најпре ране песме Јована Дучића, с елементима парнасизма, а потом поезија Јована Христића и Ивана В. Лалића. Јован Христић у послератном модернизму песмама ослоњеним на класични антички репертоар тема, представља далеку, али истинску спону ова два песника.

Дакле, традицијску линију Војислава Илића у модерној српској поезији можемо сагледати кроз три основна правца: тематски, ритмичко-мелодијски и формално структурални аспект – изражен у облицима циклуса и циклизацији. На тематском плану то су теме и мотиви везани за дескриптивни пејзажни елемент, и то најчешће и највише везан за јесен, смрт, одумирање бића, корпус античких мотива (Клеон, Тибуло, античке фигуре парнасизма), обнова хексаметра или употреба псеудохексаметра, и напokon, можда најјаснија и до сада најмање осветљена линија конституисања мањих циклусних целина везаних тематским или формално обликовним одликама (сонет, хексаметар, страмботи код Лалића, канони и други облици) – од Дучићевих сонетних циклуса („Јадрански сонети“, „Дубровачке поеме“) и вегетативних циклуса дана и ноћи, везаних кроз метафизичке циклусе, потом Настасијевићевих мелодијски везаних циклуса или кругова, до Попе и Лалића.

Извори и литература

Дучић 2011: Јован Дучић, „Споменик Војиславу“, *Моји сајушници*. Прир. Новица Петковић, Београд – Подгорица – Требиње: Рад – Октоих – Дучићеве вечери поезије, 205–212.

Илић 1961: Војислав Илић, *Сабрана дела*. Прир. Милорад Павић, Београд: Просвета.

- Лалић 1997а: Иван В. Лалић, *Страсна мера*, Дела, књ. трећа. Прир. Александар Јовановић, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Лалић 1997б: Иван В. Лалић, *О поезији*, Дела, књ. четврта. Прир. Александар Јовановић, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Елермајер Животић 2003: Олга Елермајер Животић, „Илићева Исповест – први уметнички лирски циклус у српској књижевности“, у: *Породица Илић у српској књижевности*. Ур. Марта Фрајнд, Весна Матовић, Београд: Институт за књижевност и уметност, 205–219.
- Павић 2005: Милорад Павић, *Војислав Илић, његово време и дело*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Породица Илић* 2003: *Породица Илић у српској књижевности*. Ур. Марта Фрајнд, Весна Матовић, Београд: Институт за књижевност и уметност.
- Поповић 2003: Ранко Поповић, „Алекса Шантић и Војислав Илић (природа једног књижевног утицаја)“, у: *Породица Илић у српској књижевности*. Ур. Марта Фрајнд, Весна Матовић, Београд: Институт за књижевност и уметност, 269–279.
- Шеатовић Димитријевић 2004: Светлана Шеатовић Димитријевић, *Традиција и иновација. Интертекстуалност у џесништву Ивана В. Лалића*, Београд: „Филип Вишњић“.
- Шеатовић Димитријевић 2014: Светлана Шеатовић Димитријевић, *Ејизација модерне лирике*, Београд: Институт за књижевност и уметност.

Svetlana Šeatović

A LINE OF TRADITION IN SERBIAN POETRY
FROM VOJISLAV ILIĆ TO
IVAN V. LALIĆ. TWO BELGRADE POETS

Summary

The paper points to the modernized line of tradition in Serbian poetry which was developing in the 20th century from Vojislav Ilić to Ivan V. Lalić. Special attention is dedi-

cated to the Belgrade ambience which can be followed in the works of two poets from the beginning and end of the 20th century: Vojislav Ilić and Ivan V. Lalić. Through an internal comparison of these two poets, the paper analyzes the motifs, themes, and versification innovations in Serbian 20th-century poetry. The tradition line of Vojislav Ilić in modern Serbian poetry can be examined through three basic directions: the thematic, rhythmic-melodic, and formal-structural aspect expressed in the shapes of cycles and cyclization. On the thematic level, those are the themes and motifs tied to the descriptive landscape element, most often connected to autumn, death, dying of a being, the corpus of classical motifs (Cleon, Tibullus, classical figures of Parnassianism), the revival of hexameter or the use of pseudo-hexameter and finally, perhaps the clearest and as yet least elucidated line of constituting smaller cycles, connected with the thematic or form-shaping features (sonnet, hexameter, strambotti in Lalić, canon, and other forms) from Dučić's sonnet cycles and vegetative cycles of day and night connected through metaphysical cycles, then Nastasijević's melodically tied cycles or circles, to Popa and Lalić.

Keywords: modern poetry, tradition, Belgrade, internal comparison.